

ÖLEN EŞİN AİLE KONUTUNA İLİŞKİN ÖLÜME BAĞLI TASARRUFLARININ SAĞ KALAN EŞİN TMK M. 240 UYARINCA AİLE KONUTUNUN ÖZGÜLENMESİ TALEBİNE ETKİSİ

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.899908>

Dr. Şeyda DURSUN KARAAHMETOĞLU*

Öz

Evliliğin ölümle sona ermesi halinde sağ kalan eş katılma alacağına hak kazanmış ise söz konusu katılma alacağına mahsuben aile konutunun kendisine özgülenmesini isteyebilir. Diğer yandan, aile konutunun maliki olan ölen eş sağlığında yapmış olduğu ölümüne bağlı tasarrufla aile konutu üzerinde tasarrufta bulunmuş olabilir. Bu durumda aile konutu kendisine ait olan eşin ölümünün ardından hem eş hem de vasiyet alacaklısı aile konutu üzerinde hak iddia edebilecektir. Yargı kararları dikkate alındığında evliliğin ölümle sona ermesi halinde öncelikli olarak mal rejimi tasfiye edilip katılma alacağı tereke borcu olarak ödenmeli daha sonra mirasın paylaşımı gerçekleştirilmelidir. Bu durumda ölen eş aile konutuna ilişkin geçerli bir ölümüne bağlı tasarruf yapmış olsa bile sağ kalan eş bu ölümüne bağlı tasarruftan etkilenmeden konutun kendisine özgülenmesini isteyebilir. Vasiyet alacaklısı sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunduğu safhada aile konutunun kendisine devrini istemiş olsa dahi Türk Medeni Kanunu'nun 603. maddesi uyarınca mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının hakkından öncelikli olduğu için aile konutu bakımından öncelikli olarak sağ kalan eşin talebi dikkate alınacaktır.

Anahtar Kelimeler

Evliliğin ölüm ile sona ermesi, Aile konutu, Katılma alacağı, Sağ kalan eşin özgüleme talebi, Ölümüne bağlı tasarruf

* Yalova Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi (e-posta: seyda.dursun@yalova.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6490-1324> (Makalenin Geliş Tarihi: 01.07.2020) (Makale Gönderilme Tarihi: 10.07.2020/Makale Kabul Tarihi: 27.10.2020)

**THE IMPACT OF TESTAMENTARY DISPOSITION MADE
BY THE DECEASED SPOUSE ON THE CLAIM OF THE SURVIVING
SPOUSE REGARDING THE GRANT OF MATRIMONIAL HOME
ACCORDING TO TCC ART. 240**

Abstract

The surviving spouse may claim the grant of the matrimonial home deducting from payment of participation after the death of one of the spouses, if he/she is entitled to claim for the payment of participation. On the other hand, the deceased spouse, who is the owner of the matrimonial home, may legate the home to another person by a testamentary disposition. In this context, the surviving spouse and the legatee may claim the grant of the matrimonial home. According to judicial decisions, on the death of a spouse, the marital property should be dissolved earlier than division of the estate. Thus, the surviving spouse may claim the grant of the matrimonial home, even if there is a lawful testamentary disposition. According to the article 603 of Turkish Civil Code, the claims of the testator's creditors precede those of legatees. Thus, the claim of the surviving spouse should be considered prior to legatee, even if the legatee has claimed for the grant of home at the same time with the surviving spouse.

Keywords

The termination of marriage with the death, Matrimonial home, Payment of participation, The claim of surviving spouse for the grant of home, Testamentary disposition

GİRİŞ

Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 240. maddesinde aralarında edinilmiş mallara katılma rejimi bulunan eşlerden birinin ölümü halinde sağ kalan eşe o ana kadarki yaşantısını koruyabilmek amacıyla¹ aile konutu üzerinde aynı hak talep etme imkanı tanınmıştır. Bu düzenleme uyarınca, sağ kalan eş, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için, ölen eşine ait olup da birlikte yaşadıkları konut üzerinde, katılma alacağına mahsup edilmek üzere veya yetmezse bedel eklenmek suretiyle, kendi lehine intifa veya oturma hakkı tanınmasını talep edebilir. Haklı sebeplerin varlığı halinde, sağ kalan eş ya da ölen eşin yasal mirasçılarının talebi üzerine, eşlerin birlikte yaşadıkları konut üzerinde intifa ya da oturma hakkı yerine mülkiyet hakkının da tanınması mümkündür.

Yasa koyucu sağ kalan eşe böylesine bir özgüleme imkanı tanıırken, aile konutu kendisine ait ölen eş de ölmeden önce yapmış olduğu ölümüne bağlı tasarrufla söz konusu konutu eşten başkasına bırakmış olabilir. Anılan ihtimalde aile konutu üzerinde lehine aynı hak tesis edilmesini talep imkanı bakımından hem sağ kalan eş hem de lehine ölümüne bağlı tasarrufla bulunmuş olan kimse hak sahibi olacaktır. Böyle bir durumda akla gelen temel soru aile konutuna ilişkin ölen eşin yapmış olduğu ölümüne bağlı tasarrufun sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkı ortadan kaldırıp kaldırmadığıdır. Bu sorunun cevaplanabilmesi için aile konutu kendisine ait olan ölen eşin konut üzerinde ölümüne bağlı tasarruf yapma özgürlüğü, söz konusu ölümüne bağlı tasarruftan sonra sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkın akıbeti ve varsa başvurabileceği hukuki imkanlar ele alınmalıdır.

Çalışmamızın amacı ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölümüne bağlı tasarrufların sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hak üzerindeki etkisini incelemektir. Bu doğrultuda, konunun daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayacağı için, öncelikli olarak sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkın temel özelliklerine yer verilecektir. Esasen TMK m. 240 kapsamında, sağ kalan eş ev eşyası bakımından da özgüleme talebinde bulunabilir. Ancak çalışmamızda yalnızca sağ kalan eşin konut bakımından özgüleme talebi ele alınacaktır. İkinci olarak, Türk Medeni Kanunu'nda yer alan genel hükümler uyarınca eşlerin aile konutuna ilişkin

¹ 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 240. maddesinin gerekçesi. Gerekçe metni için bkz.: **Helvacı, İlhan**: Gerekçeli-Karşılaştırmalı-İçtihatlı-Notlu Türk Medeni Kanunu, Cilt II Aile Hukuku, İstanbul, 2013, s. 326.

ölüme bağlı tasarruf yapma özgürlükleri incelenecektir. Son olarak, ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun ardından sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu talebin akıbeti ele alınacaktır.

I. GENEL OLARAK SAĞ KALAN EŞİN AİLE KONUTUNUN ÖZGÜLENMESİ TALEBİNİN ŞARTLARI

Sağ kalan eşin TMK m. 240'a göre talepte bulunabilmesinin temel şartı evliliğin ölüm veya ölüm karinesi ile sona ermiş olması gerekliliğidir². Dolayısıyla evliliğin boşanma ya da butlan davası neticesinde sona ermiş olması halinde sağ kalan eşin TMK m. 240'a göre bir talepte bulunması mümkün değildir³. Benzeri şekilde eşlerin yapacakları mal rejimi sözleşmesi

² Doktrinde ağırlıklı görüş, TMK m. 35 hükmünden yola çıkarak gaiplik kararının aynen gaibin ölümü ispatlanmış gibi sonuç doğuracağını belirterek; gaiplik kararı ile birlikte evlilik son bulmasa bile TMK m. 35/I gereğince eşler arasındaki mal rejimin sona erdiğini; diğer yandan mirasın paylaşılması için terekenin ve katılma alacağının belirlenmesi gerektiğini belirterek TMK m. 240'ın eşlerden birinin gaipliği halinde de uygulanabileceğini savunmaktadır. Bu görüş için bkz.: **Şıpka**, Şükran: Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, İstanbul, 2011, s. 148 vd.; **Sarı**, Suat: Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, İstanbul, 2007, s. 86; **Acar**, Faruk: Aile Hukukumuzda Aile Konutu-Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, Genişletilmiş, Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara, 2016, s. 372; **Öztaş**, İlker: "MK. m. 240 Kapsamında Sağ Kalan Eşin Aile Konutu Üzerindeki Hakkı", Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 3-4 (2009), s. 234-235; **Yağcıoğlu**, Ali Haydar: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Yasal Alım Hakkı, İzmir, 2007, s. 110-111; **Gümüş**, Mustafa Alper: Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, İstanbul, 2008, s. 403, dipnot 621; **Aldemir**, İpek Betül: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Taraf İradelerinin Etkisi, İstanbul, 2018, s. 86; **Şengül**, Mehmet: "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağının İfasına İlişkin Hüküm ve Sonuçlar", Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:3-4, 2012, s. 93 dipnot 114. Gaiplik kararının ölüm kütüğüne işlenmesi ile birlikte mal rejiminin sona erdiği yönünde bkz.: **Gençcan**, Ömer Uğur: Mal Rejimleri Hukuku, 6. Baskı, Ankara, 2019, s. 593. Edinilmiş mallara katılma rejimini sona erdirmek isteyen eşin gaiplik kararı ile birlikte ayrıca evliliğin feshi davası açması gerektiği yönünde bkz.: **Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Katkı-Katılma Alacağı, 7. Bası, Ankara, 2020, s. 138. Aynı yönde bkz.: **Nebioğlu Öner**, Şebnem: "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XXIV, Sayı:1, 2020, s. 176, 178. Kanaatimizce, TMK m. 131/I açıkça mahkemece evliliğin feshine karar verilmedikçe gaipliğine karar verilen kişinin eşinin yeniden evlenemeyeceği hususuna yer verdiği için, evlilik sona ermeden salt gaiplik kararı ile mal rejiminin sona erdiği sonucuna varmak doğru olmayacaktır.

³ **Dural**, Mustafa/Öğüz, Tufan/Gümüş, Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, İstanbul, 2018, N. 1251; **Sarı**, s. 283; **Zeytin**, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara, 2020, N. 775; **Gençcan**, s. 519.

ile TMK m. 240'ın evliliğin diğer sona erme hallerinde uygulanacağını kararlaştırmaları da mümkün değildir⁴.

Ölüm ile sona ermiş olan evlilik bakımından sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca talepte bulunabilmesi için eşler arasında edinilmiş mallara katılma rejiminin bulunması ve sağ kalan eşin mal rejiminin tasfiyesi neticesinde katılma alacağına sahip olması gerekmektedir. Sağ kalan eşin katılma alacağının miktarı önem arz etmemektedir. Katılma alacağının miktarı konutun özgülenmesi bakımından yetersiz olsa bile sağ kalan eş bedel ekleyerek özgüleme talebinde bulunabilir. Kanaatimizce, Kanun'da açık bir ifade bulunmadığından, katılma alacağı olmasa bile salt değer artış payının varlığı halinde sağ kalan eşin TMK m. 240'a başvurarak aile konutunun özgülenmesi talebinde bulunması mümkün değildir⁵.

⁴ **Hausheer**, Heinz/**Reusser**, Ruth/**Geiser**, Thomas: Berner Kommentar, Band/Nr. II/1/3/1, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, Das Eherecht, Das Güterrecht der Ehegatten, Bern, 1992, Art. 219, N. 24; **Hausheer**, Heinz/**Aebi-Müller**, Regina E.: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art 1-456 (ZGB), 5. Auflage, Basel, 2014, Art. 219 N. 9.

⁵ **Gençcan**, s. 525; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2018, N. 1252; **Nebioğlu Öner**, s. 189. Değer artış payının aile konutuna yapılan katkıdan doğması halinde TMK m. 240'ın uygulama bulacağı yönünde bkz.: **Gümüş**, s. 410; **Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan/**Gümüş**, Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, İstanbul, 2005, s. 406. Farklı görüş için bkz.: **Yağcıoğlu**, s. 115; **Öztaş**, s. 243; **Acar**, Aile Konutu, s. 376; **Zeytin**, N. 787; **Şeker**, Muzaffer: "Eşin Ölümü Halinde Malların Miras ve Yasal Mal Rejimi Kapsamında Birbirinden Bağımsız Olarak Tasfiye Edilmesi ve Özellikle Sağ Kalan Eşin Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Miras ve Yasal Mal Rejimini Hükümlerinden Kaynaklanan Hakları (MK m.240, 652)", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Aydın Aybay'a Armağan, Sayı:1, 2007, s. 443; **Öztan**, Bilge: Aile Hukuku, 6. Bası, Ankara, 2015, s. 548; **Hausheer/Aebi-Müller**, Art. 219 N. 5; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 219 N. 58; **Jungo**, Alexandra: Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht – Partnerschaftsgesetz Art. 1-456 ZGB - PartG, 3. Auflage, Zürich, 2016, s. 727; **Steck**, Daniel/**Fankhauser**, Roland: FamKomm, Band I ZGB/Band II: Anhänge, Scheidung, 3. Auflage, Bern, 2017, Art. 219 N. 1, 5; **Tuor**, Peter/**Schnyder**, Bernhard/**Schmid**, Jörg/**Rumo-Jungo**, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, auf Grund der 12. Auflage (2002) neu bearbeitet undergänzt, Zürich, 2009, s. 379 dipnot 57. Bu görüşü savunan yazarlar, katılma alacağı olmasa bile salt değer artış payının varlığı halinde bile sağ kalan eşin TMK m. 240'a başvurarak aile konutunun kendine özgülenmesi talebinde bulunabileceğini savunmaktadırlar. Anılan fikirdeki yazarlar, TMK m. 239'da da sadece katılma alacağı değil değer artış payından da bahsedildiğini ve her iki alacak türünün de mal rejiminin tasfiyesinde söz konusu olan alacak türlerinden olduğunu belirtmektedir. Ayrıca bkz.: Yargıtay 8. HD., 25.12.2012, E. 2012/7105 K. 2012/13069 (**Şıpka**, Şükran/**Özdoğan**, Ayça: Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları, 2. Bası, İstanbul, 2017, s. 509-510).

TMK m. 240'ta sağ kalan eş ve ölen eşin birlikte yaşamış oldukları konut ifadesi kullanılmış olsa da madde başlığında "aile konutu" ibaresi kullanılmıştır. Bu bakımdan doktrinde savunulan baskın görüş⁶ ve Yargıtay kararları⁷ uyarınca, sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunacağı konut TMK m. 194'e göre belirlenmelidir. Dolayısıyla evliliğin ölüm ile sona erdiği zaman eşlerin birlikte yaşamış oldukları aile konutu bakımından sağ kalan eş özgüleme talebinde bulunacaktır. Doktrinde başka bir görüş ise, TMK m. 240'ta yer alan konut kavramının teknik anlamdaki "aile konutu" kavramından daha geniş yorumlanması gerektiğini ve böylesine geniş yorumun TMK m. 240'ın amacına daha uygun olduğunu savunmaktadır⁸. Yargıtay da vermiş olduğu bir kararda aile konutu dışında kalan bir konutun tedbiren tahsisinin mümkün olduğu sonucuna varmıştır⁹. Kanaatimizce, bu hususta karar verebilmek için hükmün koruma amacından yola çıkılmalıdır. TMK m. 240 hükmü ile yasa koyucu sağ kalan eşin o ana kadar devam eden yaşantısını koruyabilmek için ona ölen eşi ile birlikte yaşadıkları konut bakımından özgüleme talebi imkanı tanımıştır¹⁰. Ölen eşin eski yaşantısına devam edebilmesi bakımından akla ilk olarak aile konutu kavramı gelse de bazı durumlarda aile konutu niteliğinde olmayan başka konutlar üzerinde de sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunması onun eski yaşantısını sürdürülebilmesi için gerekli olabilir. Doktrinde bahsedildiği üzere, örneğin ölen

⁶ Sarı, s. 284; Öztaş, s. 241; Öztan, s. 545; Yağcıoğlu, s. 96; Acar, Aile Konutu, s. 370; Nebioğlu Öner, s. 180-181; TMK m. 652 açısından aynı yönde bkz.: Şenocak, Zarife: "Miras Hukukunda Sağ Kalan Eşin Aile Konutunun ve Ev Eşyasının Özgülenmesini Talep Hakkı", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt:25, Sayı:2, 2009, s. 106.

⁷ Yargıtay 8. HD., 10.05.2011, E. 2010/7211, K. 2011/2843 (Lexpera); Yargıtay HGK., 24.05.2017, E. 2017/1609, K. 2017/965 (Lexpera); Yargıtay HGK., 24.05.2017, E. 2017/1608, K. 2017/964 (Lexpera).

⁸ Zeytin, N. 781. Aynı yönde bkz.: Hausheer/Reusser/Geiser, Art. 219 N. 36. Yazarlar, TMK m. 240'a karşılık gelen İsviçre Medeni Kanunu'nun 219. maddesinde yer alan konut ifadesinden anlaşılması gereken hususun ölen eşe ait olan ve eşlerin birlikte yaşadığı konutlardan herhangi biri olduğudur. TMK m. 652 açısından benzer yönde bkz.: Şenocak, s. 107-108. Ayrıca bkz.: Şeker, s. 442; Dural/Öğüz/Gümüş, 2018, N. 1257; Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 407; Gümüş, s. 412; Ürem, Müge: "TMK m. 240 Hükmü Uyarınca Sağ Kalan Eşin Konut ve Ev Eşyası Üzerindeki Talep Hakkı", Aile Hukuku Derneği Mal Rejimi Çalıştay 26-27 Nisan 2019, Ed. Şükran Şıpka, İstanbul, 2019, s. 26. Anılan yazarlar, TMK. m. 240 metninde "eşlerin birlikte yaşadığı konut" ibaresi kullanıldığı için aile konutu olmasa dahi eşlerin birlikte yaşadığı başka bir konuta ilişkin olarak da sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca bir talepte bulunabileceğini belirtmektedirler.

⁹ Yargıtay 2. HD., 01.12.2005, E. 2005/13516, K. 16716 (Gençcan, s. 516).

¹⁰ TMK m. 240 gerekçesi. Gerekçe metni için bkz.: Helvacı, s. 326.

eşin görevi sebebiyle eşlerin, ölen eşe ait olan aile konutundan başka bir şehirde bulunan kira sözleşmesi yoluyla temin edilmiş olan bir eve taşındıktan sonra evliliğin ölüm ile sona ermesi halinde, sağ kalan eş bakımından, kira sözleşmesi ile temin edilen evden önce ölen eşine ait olan konutta hayatını sürdürmesi eski yaşantısına devam edebilmesi için daha uygun olabilir¹¹. Bu durumda sağ kalan eşin kendi adına özgüleme talep ettiği evin eşinin ölüm tarihinde aile konutu olmaması sebebiyle özgüleme talebinin reddedilmesi TMK m. 240'ın amacı ile de bağdaşmaz¹². Dolayısıyla sağ kalan eşin özgüleme talep ettiği konut aile konutu olmasa da söz konusu talep doğrudan reddedilmemelidir¹³. Somut olayın şartları, özellikle özgüleme talep edilen evde sağ kalan eşin eski yaşantısına devam edip edemeyeceği hususu değerlendirilerek karar verilmelidir.

Diğer taraftan, sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca bir talepte bulunabilmesi için eşlerin ölüm olayı gerçekleştiği anda birlikte yaşamış oldukları aile konutunun ölen eşe ait olması gerekmektedir. Ölen eş söz konusu konutu bakımından tek başına malik olabileceği gibi, ölen eş sağ kalan eş ile paylı malik¹⁴ de olabilir¹⁵. Bununla birlikte söz konusu konutun ölen eşin edinilmiş ya da kişisel malı olması önem taşımamaktadır. Zira madde metninde konutun hangi mal grubunda yer alacağı belirtilmemiştir. Dolayısıyla aile konutu ölen eşin kişisel malı olsa dahi sağ kalan eş TMK m. 240 uyarınca özgüleme talebinde bulunabilir¹⁶. Ancak Yargıtay vermiş olduğu kararlarda aile konutunun ölen eşin kişisel malı olması durumunda sağ kalan eşe TMK m. 240 çerçevesinde mülkiyet hakkının tanınmasının mümkün

¹¹ Şenocak, s. 107-108.

¹² Şenocak, s. 108.

¹³ Şenocak, s. 108

¹⁴ Eğer konut eşlerin paylı mülkiyetinde ise sağ kalan eş TMK m. 226 uyarınca ölen eşine ait olan mülkiyet payının kendisine verilmesini isteyebilir. Sağ kalan eş bu talepte bulunursa, TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu haktan feragat etmiş sayılır. Bu yönde bkz.: Öztaş, s. 239; Gümüş, s. 411.

¹⁵ Ölen eşin üçüncü kişilerle elbirliği ile malik olduğu konutlar bakımından TMK m. 240'ın uygulanamayacağı yönünde bkz.: Gümüş, s. 414; Öztaş, s. 240; Kılıçoğlu, Ahmet M.: Medeni Kanun'umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, Genişletilmiş 3. Bası, Ankara, 2014, s. 93; Sarı, s. 285; Hausheer/Reusser/Geiser, Art. 219 N. 43; Hausheer/Aebi-Müller, Art. 219 N. 14.

¹⁶ Şıpka, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 321; Yağcıoğlu, s. 99; Acar, Aile Konutu, s. 377; Zeytin, N. 784; Şıpka/Özdoğan, s. 505; Gençcan, s. 528; Aldemir, s. 86-87; Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 403; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 93; Şeker, s. 442; Öztan, As. 547; Hausheer/Aebi-Müller, Art. 219 N. 4; Nuspliger, Isabelle: Orell Füssli Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch ZGB Kommentar, 3. überarbeitete Auflage, Zürich, 2016, Art. 219 N. 1.

olmadığı sonucuna varmıştır¹⁷. Kanaatimizce, doktrinde isabetli olarak savunulduğu üzere, aile konutu ölen eşin kişisel malı¹⁸ olsa dahi mal rejimi tasfiyesi neticesinde sağ kalan eş katılma alacağına sahipse TMK m. 240'tan yararlanabilmelidir¹⁹. Benzeri şekilde aile konutunun 2002'den önce ya da sonra edinilmiş olmasının herhangi bir önemi bulunmamaktadır²⁰.

Sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunulabilmesinin başka bir şartı ise, eski yaşantısını devam ettirebilmesi için bu konuta ihtiyaç duymasındır. Eski yaşantısına devam edebilmek ifadesinden anlaşılması gereken sağ kalan eşin evlilik birliği devam ederken sürdürmüş olduğu hayat koşullarının sürekliliğinin sağlanmasıdır. Karine olarak, sağlık koşulları ve ekonomik durumu elverdiği ölçüde sağ kalan eşin eski yaşantısına devam edebilmek bakımından söz konusu konuta ihtiyaç duyduğu kabul edilebilir²¹.

Söz konusu şartların varlığı halinde sağ kalan eş TMK m. 240 uyarınca ölen eşine ait olup ölmeden önce birlikte yaşamış oldukları aile konutunun kendisine özgülenmesi talebinde bulunabilir. Ancak TMK. m. 240/IV uyarınca, sağ kalan eş mirasbırakanın bir meslek veya sanat icra ettiği ve alt-soyundan birinin aynı meslek veya sanatı icra etmesine yarayan bölümlerde bu hakkını kullanamayacaktır. Kanunen belirtilen bu kısıtlamalardan başka TMK m. 240/I gereğince, eşler aralarında yapacakları mal rejimi sözleşmesiyle TMK. m. 240 ile sağ kalan eşe tanınan hakkın kapsamını değiştirebilir

¹⁷ Yargıtay 8. HD., 19.01.2017, E. 2016/21737, K. 2017/427 (**Şıpka/Özdoğan**, s. 505); Yargıtay 8. HD., 09.09.2015, E. 2015/15144, K. 2015/15890 (**Şıpka/Özdoğan**, s. 505); Yargıtay 8. HD., 23.05.2017, E. 2017/10564, K. 2017/7566 (**Gençcan**, s. 529); Yargıtay 8. HD., 21.02.2017, E. 2015/11803, K. 2017/2296 (**Gençcan**, s. 529-531); Yargıtay 8. HD., 28.09.2010, E. 2010/2424, K. 2010/4390 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 23.02.2012, E. 2011/3715, K. 2012/1124 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 23.02.2015, E. 2013/20764, K. 2015/4805 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 19.01.2017, E. 2016/21737, K. 2017/427 (Lexpera).

¹⁸ Öte yandan doktrinde bir görüş, aile konutunun ölen eşin kişisel malı olması durumunun belirli durumlarda önem arz edeceğini belirterek şöyle bir ihtimal üzerinde durmuştur. Ölen eşin iskat sebeplerinden birine dayanarak sağ kalan eş mirasçılıktan çıkarmış olduğu ihtimalde, aile konutunun ölen eşin kişisel malı olup olmadığı hususunun önem arz edeceği ve yasal mirasçılardan bu durumda aile konutu üzerinde sağ kalan eş lehine mülkiyet hakkı tanınmasına itiraz edebileceği söz konusu görüş tarafından belirtilmiştir. Ancak bu görüş uyarınca, aile konutu olan taşınmaz edinilmiş mal ise sağ kalan eş mirasçılıktan çıkarılmış olsa bile haklı sebeplerin mevcut olması halinde sağ kalan eş lehine aile konutu üzerinde mülkiyet hakkının tanınması mümkündür. Bu görüş için bkz.: **Şıpka**, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 332.

¹⁹ Bu yönde bkz.: 16. dipnot.

²⁰ **Zeytin**, N. 785.

²¹ **Yağcıoğlu**, s. 120; **Şıpka**, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 324.

ya da söz konusu hakkı tamamen ortadan kaldırılabılır. Bu bakımdan TMK. m. 240 düzenlemesinin emredici nitelikte olmadığı sonucu varılabilir²².

TMK m. 240'ta belirtilen şartlar mevcutsa sağ kalan eş kendisi lehine öncelikle intifa veya oturma hakkı tanınmasını talep edebilir. Ancak haklı sebepler²³ mevcutsa sağ kalan eş ya da ölen eşin yasal mirasçılarının²⁴ istemi üzerine intifa veya oturma hakkı yerine sağ kalan eş lehine mülkiyet hakkı da tanınabilir. Diğer taraftan, ölen eşin konut üzerindeki hak sahipliği bir üst hakkına da dayanabilir. Söz konusu üst hakkı, eşyaya bağlı nitelikte ise ya da kişiye bağlı olmakla birlikte bağımsız nitelikte değilse, haklı sebepler olsa bile sağ kalan eş üst hakkının kendine devrini talep edemez²⁵. Ancak kişiye bağlı bir üst hakkı bağımsız bir hak olarak tesis edilmişse, sağ kalan eş haklı sebeplerin varlığı halinde üst hakkının kendisine devrini talep edebilir²⁶. Kişiye bağlı üst hakkının bağımsız ve sürekli bir hak olarak tapu kütüğünde ayrı bir sayfaya kaydedildiği durumda ise, sağ kalan eş, söz konusu hak üzerinde kendi lehine intifa ya da oturma hakkının tesisi edilmesini talep

²² **Öztaş**, s. 226; **Gümüş**, s. 403; **Yağcıoğlu**, s. 133; **Şeker**, s. 444; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 402; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 95; **Öztaş**, s. 547; **Sarı**, s. 283; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 219 N. 12.

²³ Yargıtay vermiş olduğu bir kararında haklı sebebin tarafların ekonomik ve sosyal yaşantılarına, mesleklerine, miras ve tapu sicilindeki pay oranlarına göre belirlenebileceğini belirtmiştir. Bu yönde bkz.: Yargıtay 8. HD., 11.10.2016, E.2016/1375 K. 2016/13579 (Lexpera).

Sağ kalan eşin intifa ve oturma hakkının tesisi suretiyle ölen eşin mirasçıları ile bir bağ kurmak ve onlarla ilişki sürdürmek istememesi halinde de haklı sebebin varlığı kabul edilebilir. Bu yönde bkz.: **Yağcıoğlu**, s. 128; **Ürem**, s. 27; **Öztaş**, s. 260.

Eğer söz konusu konut evlilik birliği devam ederken eşlerin gelirlerini ve emeklerini birleştirerek edinmiş oldukları bir ev ise, bu durum da söz konusunun evin üzerinde sağ kalan eş lehine mülkiyet hakkı tanınması bakımından haklı sebep teşkil edebilir. Bu yönde bkz.: **Yağcıoğlu**, s. 129; **Öztaş**, s. 260.

²⁴ Ancak bu durumda yasal mirasçılarının talep hakkı sağ kalan eşin talep hakkına karşı bir talep niteliğindedir. Şöyle ki sağ kalan eş aile konutu üzerinde kendi lehine intifa ya da oturma hakkının tesis edilmesini talep etmesi halinde ölen eşin yasal mirasçıları intifa ve oturma hakkı yerine sağ kalan eş lehine mülkiyet hakkının tanınmasını talep edebilirler. Bu yönde bkz.: **Şıpka**, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 331; **Şıpka/Özdoğan**, s. 508.

²⁵ Eşyaya bağlı olan üst hakkının bağımsız olmayan bir irtifak hakkı niteliğinde olduğu ve devredilemeyeceği yönünde bkz.: **Ergüne**, Mehmet Serkan: "Üst Hakkının Tasarruf İşlemine Konu Olmasına İlişkin Hukuki Sorunlar", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt:66, Sayı: 1, 2008, s. 284. Aynı yönde bkz.: **Demirsatan**, Barış: Sözleşmeden Doğan Üst Hakkı Bedeli ve Bedel Borcuna Aykırılığın Sonuçları, 2. Baskı, İstanbul, 2017, s. 20-21.

²⁶ Bağımsız nitelikte olan üst hakkının devrine ilişkin bkz.: **Ergüne**, s. 287.

edebileceği gibi; yine haklı sebeplerin varlığı halinde üst hakkının kendisine devrini talep edebilir²⁷.

II. ÖLEN EŞİN AİLE KONUTUNA İLİŞKİN ÖLÜME BAĞLI TASARRUF YAPMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Ölen eşin aile konutuna ilişkin sağlığında yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu özgüleme talebine bir etkisinin bulunup bulunmadığı noktasında sonuca varabilmek için eşlerin hukuki işlem yapma özgürlüğü bağlamında aile konutuna ilişkin ölüme bağlı tasarruf yapma özgürlüğü ele alınmalıdır.

Hukukumuzda eşlerden her biri diğ erinin izni veya icazetine ihtiyaç duymadan her türlü hukuki işlem yapabilmek bakımından serbesttir. Bu serbesti TMK m. 193'te "kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, eşlerden her biri diğ eri ve üçüncü kişilerle her türlü hukuki işlemi yapabilir." şeklinde belirtilmiştir. Dolayısıyla hukukumuzda temel olarak eşlerin hukuki işlem yapma özgürlükleri bakımından eşlerin işlem serbestisine sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan TMK m. 193'te geçen "hukuki işlem" ifadesi akla ilk olarak sözleşme kavramını getirirse de, doktrinde bu hükmün kararları ve tek taraflı işlemleri de kapsadığı belirtilmiştir²⁸.

TMK m. 193'te "kanunda aksine hüküm bulunmadıkça" eşlerin birbirleri ile ya da üçüncü kişilerle her türlü hukuki işlemi yapabilecekleri hükme bağlandığı için söz konusu hukuki işlem serbestisinin mutlak olmadığı sonucuna varılabilir. Bu kapsamda Türk Medeni Kanunu başta olmak üzere hukukumuzda eşlerin hukuki işlem özgürlüğü bakımından çeşitli sınırlamalar öngörölmüştür. Bu sınırlamalardan biri de aile konutuna ilişkin hukuki işlemlerle alakalıdır.

Eşlerin aile konutuna ilişkin hukuki işlemleri bakımından temel düzenleme olan TMK m. 194'ün birinci fıkrasına göre, "eşlerden biri, diğ erinin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz." Kısacası, eşlerden birinin aile konutuyla ilgili yasal düzenlemede bahsedilen hukuki işlemleri geçerli bir biçimde yapabilmesi için diğ er eşin rızası gereklidir. Çalışmamızın konusu bakımından bu hükme ilişkin açıklığa

²⁷ Aynı yönde bkz.: **Acar**, Aile Konutu, s. 377-278; **Yağcıoğlu**, s. 105-106; **Nebioğlu Öner**, s. 183; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 219 N. 42; **Nuspliger**, Art. 219 N. 3; **Jungo**, s. 726; **Steck/Fankhauser**, Art. 219 N. 10.

²⁸ **Öz tan**, s. 291; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 200.

kavuşturulması gereken temel husus aile konutuyla ilgili eş rızasına tabi olan hukuki işlemlerin sınırlarını belirlemektir. Bununla birlikte TMK m. 194 hükmü ile yasa koyucunun koruma amacı ve eşin rızasının hukuki mahiyetinin ele alınması da işbu çalışmada varılacak sonuçlar bakımından yardımcı olacaktır.

Doktrindeki görüşler ve yargı kararları dikkate alındığında aile konutu, eşlerin birlikte seçtikleri, ortak yaşamlarının odağı olan ve yaşam faaliyetlerini sürdürdükleri, süreklilik niteliğini haiz mesken olarak tanımlanabilir²⁹. Evlilik birliğinin merkezi niteliğindeki aile konutu bakımından eşlerden birinin yaptığı hukuki işlemle diğer eşin yararlarının etkilenebileceği düşüncesiyle yasa koyucu TMK m. 194 hükmü ile aile konutuna ilişkin belirli işlemleri diğer eşin rızasına bağlı tutmuştur³⁰. Dolayısıyla evlilik birliğinin sürdüğü ve konutun aile konutu özelliği devam ettiği sürece eşlerin aile

²⁹ **Öztan**, s. 298; **Akıntürk**, Turgut/**Ateş**, Derya: Türk Medeni Hukuku-Aile Hukuku-İkinci Cilt, Yenilenmiş 22. Bası, Ankara, 2020, s. 121; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2018, N. 879; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 204; **Barlas**, Nami: “Yeni Türk Medeni Kanun Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 122; **Ayan**, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara, 2004, s. 61, 66 vd.; **Şıpka**, Şükran: Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası (TMK. m. 194), İstanbul, 2004, s. 86; **Schwander**, Ivo: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art 1-456 (ZGB), 5. Auflage, Basel, 2014, Art. 169 N. 6; **Zeiter**, Alexandra/**Schlumpf**, Michael: Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht – Partnerschaftsgesetz Art. 1-456 ZGB, 3. Auflage, Zürich, 2016, Art. 169 N. 3; Yargıtay HGK. 26.10. 2005, E. 2005/12-676, K. 2005/600 (**Helvacı**, s. 231-233). Ayrıca bkz.: **Şıpka**, Şükran: “Aile Konutu ve Diğer Eşin Rızasına Bağlı İşlemler”, Yeni Medeni Yasanın Aile Hukukuna Getirdiği Yenilikler ve Uygulaması” Sempozyum, Ankara, 2003, s. 39 vd. Yazar, aile konutu her ne kadar tek olsa da istisnai bazı durumlarda aile konutunun birden fazla olabileceğini belirtmiştir. Yazar, örneğin, İstanbul’da yaşayan iki çocuklu bir ailenin çocuklarından birinin Ankara’da üniversiteyi kazanması halinde, annenin bu çocuk ile Ankara’ya gidip oradaki eşine ait olan evde yaşaması; babanın ise İstanbul’da lise eğitimine devam eden çocukla yaşantısını devam ettirmesi durumunda, her ne kadar ilk olarak İstanbul’da ev aile konutu olarak düşünülse de, Ankara’daki evin de aile konutu olarak düşünülmesi ve TMK m. 194’te yer alan korumadan yararlanması gerektiği kanaatindedir. Aynı yönde bkz.: **Hausheer**, Heinz/**Reusser**, Ruth/**Geiser**, Thomas: Berner Kommentar, Band/Nr. II/1/2, 2. Auflage, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, Das Eherecht, Bern, 1999, Art. 169 N. 16; **Hasenböhler**, Franz: Zürcher Kommentar Band/Nr. II/1c, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, 1. Abteilung: Das Eherecht (Art. 90-251 ZGB), Dritte, völlig neu bearbeitete Auflage, Zürich, 1998, Art. 169_A-B, N. 27. Son olarak anılan yazar, eşlerin sezona bağlı çalışmaları sebebiyle iki ayrı yerde yaşamaları durumunda, istisnai olarak iki tane aile konutunun söz konusu olabileceğini belirtmiştir.

³⁰ TMK m. 194’ün gereği. Bu yönde bkz.: **Helvacı**, s. 234.

konutuna ilişkin yapacakları hukuki işlemlerin geçerliliği TMK m. 194'e tabi olur. Eşler arasındaki evlilik birliğinin ölüm ya da başka sebeple sona ermesi halinde ise aile konutu koruması sona erdiği için söz konusu taşınmaz üzerinde tek başına tasarruflarda bulunulabilir³¹. Ancak evliliğin ölüm ile sona ermesi halinde TMK m. 194'ün uygulanması bakımından aile konutu niteliği sona erse bile sağ kalan eş aile konutuna ilişkin kendisine yasal olarak tanınan haklardan yararlanmaya devam eder³².

TMK m. 194/I uyarınca, eş rızası ile gerçekleştirilebilecek olan hukuki işlemlerden ilki aile konutuna ilişkin kira sözleşmesinin feshidir. Yasa hükmünde sadece aile konutuna ilişkin kira sözleşmesinin feshinden bahsedilmiş olsa da kira hakkının temlik ve alt kira sözleşmesinin yapılması bakımından da eşin rızası gerekmektedir³³. TMK m. 194/I' de eşin rızasına tabi tutulmuş başka bir hukuki işlem ise aile konutunun devredilmesidir. Bu kapsamda aile konutunun mülkiyeti eşlerden birine aitse diğer eşin rızası alınmaksızın aile konutunun mülkiyeti satış, trampa, bağışlama, şirkete aynı sermaye koyma ya da mülkiyetinin devrine sebep olan sair hukuki işlem aracılığı ile devredilemeyecektir. Ayrıca eşler aile konutundan içlerinden birinin bu konut üzerinde oturma, intifa ya da üst haklarından birine sahip olması sebebiyle yararlanıyorsa diğer eşin rızası olmadıkça aile konutu üzerindeki intifa ya da oturma hakkından feragat edilemez veya üst hakkı devredilemez³⁴. TMK m. 194/I'e göre, bahsedilen hukuki işlemlere ek olarak, eşlerden biri diğerinin rızası olmadıkça aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz. Bu kapsamda,

³¹ **Öztaş**, s. 300; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 63; **Barlas**, s. 129; **Şıpka**, Aile Konutu, s. 102; **Şıpka**, Sempozyum, s. 49-50; **Kamacı**, Mahmut, "Aile Konutu ve Hak Sahibi Eşin Bu Konutla İlgili Tasarruflarına Diğer Eşin Katılma Hakkı (Rıza) (TMK'nun 194. Maddesi)", Yargıtay Dergisi, Cilt:30, Sayı:1-2, 2004, s. 120; Yargıtay 2. HD., 13.01.2010, E.2009/19922, K. 2010/387 (Lexpera); Yargıtay 2. HD., 16.10.2008, E.2008/10081, K. 2008/13491 (**Helvacı**, s. 233); Yargıtay HGK., 13.12.2017, E. 2017/2906, K. 2017/1723 (Lexpera); Yargıtay 2. HD., 1.11.2013, E. 2013/20071, K. 2013/24781 (Lexpera); Yargıtay 2. HD., 25.2. 2014, E. 2013/26077, K. 2014/3771 (Lexpera).

³² Aynı yönde bkz.: **Şıpka**, Aile Konutu, s. 102. Ayrıca bkz.: Yargıtay HGK. 13.12.2017, E. 2017/2906, K. 2017/1723 (Lexpera). Yargıtay vermiş olduğu bu kararda, evliliğin ölüm ile sona ermesi halinde TMK m. 194 anlamında aile konutu koruması sona ermiş olsa da bu korumanın TMK m. 240 ve 652 kuralları ile birlikte mal rejiminin tasfiyesi ve mirasın paylaşılması sırasında devam edeceği sonucuna varmıştır.

³³ **Öztaş**, s. 317; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 65.

³⁴ **Öztaş**, s. 318; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 65; **Şıpka**, Aile Konutu, s. 110, 129; **Ayan**, s. 109; **Kamacı**, s. 126; **Doğan**, Murat: "Medeni Kanunun Getirdiği Yeni Bir Müesses: Aile Konutu", Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: VI, Sayı: 1-4, 2002, s. 290.

eşlerden biri diğerinin rızası olmadıkça, aile konutu üzerinde ipotek hakkı, oturma hakkı, intifa hakkı veya üst hakkı tesis edemez³⁵.

Diğer yandan TMK m. 194 kapsamında yer alan hukuki işlemler bakımından öngörülen kısıtlamanın niteliği de doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki savunulan görüşlerden birisi uyarınca, TMK m. 194 uyarınca aile konutuna ilişkin işlemler bakımından eşlerin fiil ehliyeti kısıtlanmıştır³⁶. Bu görüş kapsamında, aile konutuna ilişkin hukuki işlem yapacak olan eş, yalnızca tasarruf işlemleri için değil, borçlandırıcı işlemleri bakımından da diğer eşin rızasını alması gerekmektedir. Başka bir görüş ise, aile konutuna ilişkin TMK m. 194 kapsamına giren işlemler bakımından tasarruf yetkisi kısıtlamasının söz konusu olduğunu savunmaktadır³⁷. Bu görüş uyarınca, TMK m. 194 kapsamına giren hukuki işlemler bakımından eş rızası alınmaksızın yapılmış olan borçlandırıcı işlemler geçerli olur. Ancak söz konusu borçlandırıcı işlemde doğan borçların ifasına yönelik gerçekleştirilecek tasarruf işlemleri geçersiz olacaktır. Son olarak başka bir görüş ise TMK m. 194 uyarınca öngörülen rıza açıklamasını, fiil ehliyeti ya da tasarruf ehliyeti kısıtlamasından farklı olarak eşlerin birlikte karar verme hakkı olarak değerlendirmektedir³⁸. Dolayısıyla, bu görüş kapsamında aile konutuna ilişkin

³⁵ **Öztaş**, s. 318; **Akıntürk/Ateş**, s. 122; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2018, N. 887; **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 65; **Şıpka**, Aile Konutu, s. 124 vd.; **Şıpka**, Sempozyum, s. 43; **Barlas**, s. 127; **Ayan**, s. 86-87; **Zeiter/Schlumpf**, Art. 169 N. 8; **Hasenböhler**, Art. 169_A-B N. 52; **Şükran Şıpka**, “Türk Hukukunda Eşlerin Hukuki İşlem Özgürlüğünün Sınırları”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Cilt:35, Sayı:1, 2015, s. 51.

³⁶ **Öztaş**, s. 317; Yargıtay HGK., 15.04.2015, E. 2013/2056, K. 2015/1201 (Lexpera); **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 321-322; **Zeiter/Schlumpf**, Art. 169 N. 11; **Schmid**, Art. 169 N. 8.

³⁷ **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2018, N. 892; **Doğan**, s. 291; **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 211; **Barlas**, s. 121,126; **Ayan**, s. 85-86; **Günergök**, Özcan: “Eşlerden Birinin Mülkiyetindeki Tapuya Kayıtlı Aile Konutu Üzerinde Üçüncü Kişilerin Mülkiyet ve Sınırlı Ayni Hak İktisabı”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XIII, Sayı: 1-2, 2009, s. 276; **Karabağ Bulut**, Nil: “Aile Konutu Üzerinde İpotek Tesisi”, Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları, Cilt I, Eşya Hukuku 20 Ekim 2016, Editörler: Tufan Öğüz/Baki İlkay Engin, İstanbul, 2017, s. 72; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 169 N. 38; Yargıtay HGK., 26.10. 2005, E. 2005/12-676, K. 2005/600 (**Helvacı**, s. 231-233); Yargıtay HGK., 13.12.2017, E. 2017/2906, K. 2017/1723 (Lexpera); Yargıtay 2. HD., 1.11.2013, E. 2013/20071, K. 2013/24781 (Lexpera).

³⁸ **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 50; **Şıpka**, Aile Konutu, s. 51 vd.; **Şıpka**, Sempozyum, s. 47-48; **Şıpka**, Sınırlar, s. 51; **Badur**, Emel: “Eşin Rızası”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 109, 2013, s. 259-260; **Schwander**, Art. 169 N. 15. Aynı yönde bkz.: **Kamacı**, s. 130, 139; **Hasenböhler**, Art. 169_C-D, N. 59; LE160076, Zürich, Obergericht,

TMK m. 194 kapsamına giren işlemler bakımından borçlandırıcı işlemi ve tasarruf işlemi eşlerin birlikte yapması gerekmektedir. Diğer eşin rıza göstermediği ya da rıza göstermeyeceğini kesin olarak ifade ettiği takdirde söz konusu işlem geçersiz olur³⁹.

TMK m. 194'ün ifadesinde bir açıklık olmadığından ölüme bağlı tasarrufların da bu kapsamda yer alıp almadığı ise doktrinde tartışmalıdır. Doktrinde baskın görüş, TMK m. 194'ün yalnızca sağlararası işlemleri kapsadığı, bu sebeple, ölüme bağlı tasarrufların anılan yasa hükmünün kapsamında yer almadığını savunmaktadır⁴⁰. Azınlıkta kalan diğer görüş ise aile konutuna ilişkin ölüme bağlı tasarruflar bakımından da TMK m. 194 kapsamında sağ kalan eşin rızasının gerekli olduğunu belirtmişlerdir⁴¹. Bu görüşte olan yazarlardan bir kısmı, TMK m. 652 bakımından değerlendirme yaparak, bu hükmün emredici nitelikte olmasına rağmen ölen eş aile konutuna ilişkin ölüme bağlı tasarrufta bulunmuşsa ölüm olayının gerçekleşmesinin ardından aile konutunun vasiyet alacaklısına devri bakımından da sağ kalan eşin izninin gerektiğini belirtmişlerdir⁴².

TMK m. 194 hükmünün amacı eşlerin malvarlığını korumaktan ziyade, bu hükmün kapsamına giren işlemlerin eşlerden biri tarafından gerçekleştirilerek aile konutunun elden çıkmasını önlemek ve bu sayede diğer eşi ve çocukları korumaktır⁴³. Başka bir ifade ile, TMK m. 194 ile temel olarak amaçlanan husus aile konutunun varlığını ve devamını sağlamaktır. Bu kapsamda, konutun aile konutu niteliği ortadan kalkmışsa o konuta dair hukuki işlemler bakımından TMK m. 194 hükmünde yer alan kısıtlama söz konusu olmaz. Dolayısıyla evliliğin ölüm ile sona erdiği ihtimalde de ölümle birlikte artık aile konutu koruması sona erer ve bu ev bakımından TMK m. 194 artık uygulama alanı bulmaz. Bu nedenle TMK m. 194'ün yalnızca

03.03.2017 (Swisslex); ZBGR 87/2006S. 166, Zürich, Handelsgericht, 26.02.2003 (Swisslex).

³⁹ **Kılıçoğlu**, Yenilikler, s. 50; **Şıpka**, Sempozyum, s. 47-48; **Badur**, s. 260.

⁴⁰ **Barlas**, s. 127; **Şıpka**, Aile Konutu, s. 102, 119; **Kamacı**, s. 128; **Günergök**, s. 256; **Badur**, "s. 270; **Zeiter/Schlumpf**, Art. 169 N. 8,9; **Hasenböhler**, Art. 169_A-B N. 47-48; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 169 N. 36; **Schmid**, Ursula: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, OFK-Orell Füssli Kommentar, 3. überarbeitete Auflage, Zürich, 2016, Art. 169 N. 8.

⁴¹ **Berger**, Markus: Die Stellung Verheirateter im rechtsgeschäftlichen Verkehr, Freiburg 1987, s. 64 vd. (Naklen, **Hasenböhler**, Art. 169_A-B N. 47-48). Aynı yönde bkz.: **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 207.

⁴² **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 207.

⁴³ **Ayan**, s. 71; **Karabağ Bulut**, s. 65.

evlilik birliği devam ettiği sürede gerçekleştirilecek olan sağlararası işlemleri kapsadığı söylenebilir. Şu halde aile konutunun mülkiyetini haiz olan eş bu konuta ilişkin ölüme bağlı tasarrufta bulunursa bu hukuki işlem için diğer eşin rızasına ihtiyaç duymaz.

TMK m. 194 kapsamında yer alan hukuki işlemler bakımından öngörülüş olan eş rızasının aranmasıyla alakalı işlem kısıtlamasının hukuki niteliğinin belirlenmesi ile de yukarıda varılmış olan sonuç desteklenebilir. Belirtilmiş olduğu üzere, TMK m. 194 ile getirilen kısıtlamanın amacı aile konutunun varlığını korumak ve onun elden çıkmasını önlemek olduğu için, bu kısıtlamanın bir tasarruf yetkisi kısıtlaması olduğunu söylemek diğer görüşlere yeğlenebilir. Bu kapsamda aile konutunun mülkiyeti kendisine ait olan eş, konuta ilişkin borçlandırıcı işlemleri geçerli olarak yapabilir; ancak diğer eşin rızası olmadan borçlandırıcı işlemlerin ifasını gerçekleştirmek için tasarruf işlemi yaparsa bu işlem askıda hükümsüz olur. Diğer eş en baştan söz konusu tasarruf işlemi için rıza göstermeyeceğini beyan ederse ya da sonra icazet vermezse bu tasarruf işlemi kesin hükümsüz olacaktır. Bu tespitlerden de yola çıkarak, aile konutunun maliki olan eşin bu konuta ilişkin yapacağı ölüme bağlı tasarrufların TMK m. 194 kapsamında eş rızasına tabi olan işlemlerden birisi olmadığı söylenebilir. Şöyle ki, her ne kadar “ölümüne bağlı tasarruf” ifadesinde “tasarruf” kavramı geçse de ölüme bağlı tasarruflar teknik anlamda tasarruf işlemi değildir. Kural olarak tasarruf işlemi bir hakka doğrudan doğruya etki eden, onu devreden, ortadan kaldıran ya da değiştiren bir hukuki işlemdir⁴⁴. Ancak ölüme bağlı tasarruflar bakımından, mirastan feragat sözleşmesi hariç olmak üzere, mirasbırakan yaşadığı sürece lehine ölüme bağlı tasarrufta bulunulan kimse beklenen bir hakka bile sahip değildir⁴⁵. Mirasbırakanın ölümünün ardından mirasçı atanmış olan kimse iradi mirasçı, lehine vasiyette bulunulmuş olan kimse de vasiyet alacaklısı haline gelir. Bu sebeplerle, aile konutunun mülkiyeti kendisine ait olan eş bir vasiyet ya da miras sözleşmesi ile bu konutu eşinin rızası gerekmeksizin bir başkasına geçerli bir biçimde vasiyet edebilir. Kaldı ki, aile konutu ölen eş tarafından sağ kalan eşten başka bir kimseye vasiyet edilmiş olsa da söz konusu vasiyet aile konutu kendisine ait olan eşin ölümünden sonra yerine getirilecektir. Ölüm olayının gerçekleşmesi ile birlikte aile konutu niteliğindeki söz konusu taşınmaz bu niteliğini kaybettiği için vasiyetin ifasının, TMK m. 194 kapsamında eş rızasına tabi olan işlemler arasına dahil edilmesi mümkün değildir.

⁴⁴ Dural, Mustafa/Öz, Turgut, Miras Hukuku, 13. Bası, İstanbul, 2019, N. 236.

⁴⁵ Dural/Öz, N. 236.

III. ÖLEN EŞİN AİLE KONUTUNA İLİŞKİN ÖLÜME BAĞLI TASARRUFU KARŞISINDA SAĞ KALAN EŞİN ÖZGÜLEME TALEBİNİN AKİBETİ

Aile konutu kendisine ait olan eş sağlığında vasiyetname ya da miras sözleşmesi aracılığı ile bu konutun başkasına verilmesine ilişkin geçerli bir ölüme bağlı tasarruf yapmış ise söz konusu ölüme bağlı tasarrufunun sağ kalan eşin TMK m. 240'tan kaynaklanan talep hakkını ortadan kaldırıp kaldırmayacağı sorusu akla gelebilir⁴⁶. Söz konusu ihtimalle alakalı doktrindeki temel tartışma ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun iptalinin mümkün olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Doktrindeki tartışılan bu husus önemli olmakla birlikte, kanımızca, ölen eşin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu talep hakkına etkisi konusunda doğru sonuca varabilmek için sağ kalan eşin sahip olduğu hakkın kullanım süresi dikkate alınmalıdır.

Aile konutu kendi mülkiyetinde olan eşin söz konusu konuta ilişkin sağlığında yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun iptal edilip edilemeyeceği, yukarıda bahsedilmiş olduğu üzere, doktrinde tartışmalıdır. Doktrindeki ağırlıklı görüş, sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkın öncelikli olduğunu ve ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufların ise hukuka aykırı olduğunu; dolayısıyla, ölen eşin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufların TMK. m. 557/I b. 3 uyarınca iptal edilebi-

⁴⁶ Benzeri bir tartışma sağ kalan eşin miras hakkına mahsuben aile konutunun kendisine özgülenmesi imkanı veren TMK m. 652 bakımından da mevcuttur. Doktrinde bir görüş, TMK m. 652 hükmünün emredici karakterde olmayan bir paylaşma kuralı olduğunu ve ölen eşin yapacağı bir ölüme bağlı bir tasarruf ile sağ kalan eşin TMK m. 652'den yararlanmasının engellenebileceği belirtmiştir. Bu görüş için bkz.: **Gezder**, Ümit: "Mirasın Paylaşılmasında Aile Konutunun ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi (MK m. 652)", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXV, Sayı:2, 2007, s. 250; **Acar**, Faruk: "Miras Hukukunda Paylaşma Kuralı", Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:5, Sayı:1, 2006, s. 156; **Şenocak**, s. 124-125; **Dural/Öz**, N. 2080; **Serozan**, Rona/**Engin**, Baki İlkay: Miras Hukuku, Güncellenmiş 6. Baskı, Ankara, 2019, s. 597; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art 219 N. 16; **Hausheer/Reusser/Geiser**, Art. 169 N. 36; **Hausheer/Aebi-Müller**, Art 219 N. 7; **Steck/Fankhauser**, Art.219 N. 7; **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 763; BGE 119 II 323.

Başka bir görüş ise TMK m. 652 hükmünün emredici karakterde olduğunu savunmaktadır. Bu görüş için bkz.: **Dural/Öğüz/Gümüş**, 2005, s. 207, 410. Aynı yönde bkz.: **Başpınar**, Veysel: "Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:52, sayı:3, 2003, s. 95.

leceğini savunmaktadır⁴⁷. Bu görüşü savunan yazarlardan bir kısmı, TMK. m. 240'ın ifadesi dikkate alındığında eşlerin ancak birlikte sağ kalan eşin aile konutu üzerindeki talep hakkına ilişkin değişiklikte bulunabileceğini; bu sebeple, eşlerden birinin tek başına aile konutunda tasarrufta bulunmasının mümkün olmaması gerektiğini ifade etmiştir⁴⁸.

Anılan görüşte olan yazarlardan *Acar*, TMK m. 240 hükmünün nisbi emredici bir hüküm olduğunu ve bu hükümle sağ kalan eşe tanınan imkanın ölümüne bağlı bir tasarrufla ortadan kaldırılamayacağını belirtmiştir. Yazar, buna bağlı olarak, bir davranışın aynı anda butlan ve iptal edilebilirlik yaptırımını içeren bir kuralı ihlal etmesi halinde butlan yaptırımının seçileceği; TMK m. 240'ın ihlali halinde ise iptal edilebilirlik yerine, nisbi emredici bir hüküm olan bu hükmün hukuka aykırı kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır⁴⁹.

Doktrinde başka bir görüş ise, TMK m. 240'ın ölen eşin ve mirasçılarının ölümüne bağlı tasarruf yapma özgürlüğünü sınırlandırıcı bir hüküm olmadığını; bu sebeple aile konutuna ilişkin yapılmış olan bir ölümüne bağlı tasarrufun TMK m. 557 uyarınca hukuka aykırılık sebebiyle iptal edilemeyeceğini belirtmiştir⁵⁰. Bu görüş uyarınca, sağ kalan eş zaten mirasçı ise vasiyet borcunun yerine getirilmesine rıza göstermediği takdirde ölümüne bağlı

⁴⁷ Ürem, s. 29; Öztaş, s. 249; Nebioğlu Öner, s. 199; Özüğür, Ali İhsan: Mal Rejimleri, Genişletilmiş 8. Baskı, Ankara, 2015, s. 89, 104; Aynı yönde bkz.: Özdamar, Demet/Kayış, Ferhat/Yağcıoğlu, Burcu/Akgün, Aliye: Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara, 2017, s. 131; Ceylan, Ebru: “Yeni Türk Medeni Kanunu’nda Aile Konutunun Önemi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 128, 2017; s. 212. Ölen eşin aile konutu üzerinde ölümüne bağlı tasarrufla vasiyette bulunması halinde sağ kalan eşin TMK m. 240’tan kaynaklanan haklarının ihlal edilmiş olacağını, bu sebeple, sağ kalan eşin TMK 557’ye dayanarak ölümüne bağlı tasarrufu iptali davası açabileceği ve vasiyetin iptalinden sonra konut üzerinde aynı hakkını kullanabileceği ettirebileceği yönünde bkz.: Kılıçoğlu, Katkı-Katılma Alacağı, s. 139; Kılıçoğlu, Yenilikler, s. 256; Akıntürk/Ateş, s. 177; aynı yönde bkz.: Özer Deniz, Miray: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, İstanbul, 2016, s.115; Şengül, s. 95. Ölen eşin yapmış olduğu bir ölümüne bağlı tasarruf ile aile konutu olan evin mirasçılardan birine ya da bir üçüncü kişiye bırakıldığı durumlarda TMK m. 240’ta yer özüleme talebinin ölen eşin isteklerinden daha önemli olduğu ve vasiyetin geçersiz kılınabileceği yönünde bkz.: Şıpka/Özdoğan, s. 515.

⁴⁸ Öztaş, s. 249; Acar, s. 374; Aynı yönde bkz.: Özdamar/Kayış/Yağcıoğlu/Akgün, s. 131. Ölen eşin tek taraflı irade beyanı ile sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkı kaldıramayacağı yönünde bkz.: Öztan, s. 547.

⁴⁹ Acar, s. 374-375.

⁵⁰ Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 405; Gümüş, s. 407; aynı yönde bkz.: Yağcıoğlu, s. 135-136.

tasarruf olmasına rağmen borcun ifası gerçekleşmez⁵¹. Sağ kalan eş mirasçı değilse, söz konusu vasiyet borcu mirasçılar tarafından yerine getirilirse sağ kalan eşin TMK m. 240'dan doğan talep hakkı tazminatla karşılanmayacak şekilde imkansızlaşır⁵². Ancak bu ihtimalde mirasçıların sağ kalan eşe zarar verme kasıtları söz konusu ise tazminat ödeme ihtimali gündeme gelebilir⁵³.

Diğer bir görüş ise ölen eşin yapacağı bir ölüme bağlı tasarrufla sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkı ortadan kaldıracaklığını, ölen eşin böyle bir ölüme bağlı tasarrufu varsa, sağ kalan eş lehine oturma ya da süknâ hakkı yerine mülkiyet hakkı tanınması bakımından haklı sebebin söz konusu olmadığını savunmaktadır⁵⁴. Bu görüş uyarınca, eşin menfaatleri ile bağdaştığı ölçüde mirasçıların mirasbırakanın son arzularını dikkate alması gerektiği, aksi durumda mirasçıların ya da vasiyet alacaklısının tazminat yükümlülüğünün doğabileceği belirtilmiştir⁵⁵.

Doktrindeki son görüş ise mal rejiminin tasfiyesi terekenin tasfiyesinden önce gerçekleştiği için ölen eşin aile konutuna ilişkin bir ölüme bağlı bir tasarrufu olsa bile sağ kalan eşin bu tasarrufu dikkate almayarak TMK m. 240'tan doğan talep hakkını kullanabileceğini belirtmiştir⁵⁶.

Bu görüşlerin ortak noktası olarak, aile konutu kendisine ait olan ölen eş sağlığında bu evi ölüme bağlı tasarruf yolu ile eşinden başka bir kimseye vasiyet etmişse ölen eşin yapmış olduğu böyle bir ölüme bağlı tasarrufun sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu talep hakkını ortadan kaldırmayacağı sonucuna varılabilir. Şöyle ki, daha önce bahsedilmiş olduğu üzere, sağ kalan eş ancak katılma alacağına sahip olduğu takdirde, diğer şartların da varlığı halinde TMK m. 240 uyarınca aile konutunun kendisine özgülenmesini talep edebilir. Dolayısıyla sağ kalan eşin böyle bir talepte bulunabilmesi için öncelikle katılma alacağına sahip olup olmadığı hususu belirlenmelidir. Bilindiği üzere, eşler arasındaki evliliğin ölümle sona ermesi halinde iki farklı türde tasfiye gerçekleştirilir. Bunlardan biri eşler arasındaki

⁵¹ Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 405; Gümüş, s. 407-408; benzeri yönde bkz. ve karşı: Aldemir, s. 87-88.

⁵² Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 405; Gümüş, s. 408.

⁵³ Dural/Öğüz/Gümüş, 2005, s. 405-406; Gümüş, s. 408.

⁵⁴ Hausheer/Reusser/Geiser, Art 219 N. 92.

⁵⁵ Hausheer/Reusser/Geiser, Art 219 N. 92. Bununla birlikte yazarlar, ölen eşin aile konutuna ilişkin bir ölüme bağlı bir tasarrufu varsa sağ kalan özgüleme talebinin öncelikli olduğunu; zira mal rejiminin tasfiyesinin terekenin paylaşımından önce gerçekleşeceğini belirtmişlerdir. Bu yönde bkz.: Hausheer/Reusser/Geiser, Art 219 N. 22.

⁵⁶ Şenocak, s. 126, 128.

mal rejiminin tasfiyesidir; diğeri ise mirasbırakanın terekesinin tasfiyesidir⁵⁷. Ancak doktrinde ve yargı kararlarında belirtildiği üzere, evliliğin ölümle sona ermesi halinde durumun niteliği gereği mal rejiminin tasfiyesine ilişkin hükümler, miras hukukuna ilişkin hükümlerden daha önce uygulama alanı bulur⁵⁸. Zira mal rejiminin tasfiyesi neticesinde ortaya çıkan katılma alacağı, terekenin borçlarından biridir ve katılma alacağı da dahil mirasbırakanın borçları terekeden çıkarıldıktan sonra kalan miktar mirasçılar arasında paylaştırılacaktır⁵⁹. Diğer yandan, TMK m. 240 uyarınca sağ kalan eşe tanınan talep hakkının kullanılması bakımından yasal bir süre öngörülmediği için, genel olarak, sağ kalan eş, ancak katılma alacağının ifası süresince özgülenme talebinde bulunabilir⁶⁰. Sonuç olarak, doktrinde bir görüşün de belirtmiş olduğu üzere⁶¹, mal rejiminin tasfiyesi mirasın paylaşımından önce gerçekleşeceği için, ölen eşin aile konutuyla alakalı ölümüne bağlı bir tasarrufu olsa bile, bu ölümüne bağlı tasarruf dikkate alınmadan sağ kalan eş katılma alacağının ifası sürecinde aile konutunun kendisine özgülenmesini talep edebilir. Bundan başka, sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunduğu bir

⁵⁷ Şıpka, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 143.

⁵⁸ Şıpka, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 143, 347; Gençcan, s. 645 vd.; Yargıtay 8. HD., 10.06.2014, E. 2014/2640, K. 2014/11919 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 17.12.2013, E. 2013/17871, K. 2013/19233 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 18.04.2013, E. 2013/1927, K. 2013/5882 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 24.06.2014, E. 2014/5192, K.2014/13289 (Lexpera); İstanbul BAM., 15.01.2020, E. 2018/604, K. 2020/34 (Lexpera); İzmir BAM., 6.2.2017 E. 2017/116, K. 2017/165 (Lexpera).

⁵⁹ Gençcan, s. 647 vd; Şıpka, Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, s. 143; Özüğür, s. 91; Yargıtay 8. HD., 10.02.2016, E. 2014/20506, K. 2016/2133 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 23.05.2017, E. 2017/10564, K. 2017/7566 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 4.2.2019, E. 2019/129, K. 2019/958 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 15.10.2018, E. 2016/11180, K. 2018/17237 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 26.06.2018, E. 2016/5440, K. 2018/14364 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 23.1.2019, E. 2018/15632, K. 2019/772 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 23.12.2015, E. 2014/12245, K. 2015/23031 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 22.05.2018 E. 2016/2954, K. 2018/12955 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 14.10.2015, E. 2015/16951, K. 2015/18335 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 5.12.2018, E. 2016/17282, K. 2018/19778 (Lexpera); Yargıtay 8. HD., 01.04.2014, E. 2014/2504, K. 2014/5889 (Lexpera). Aynı yönde bkz.: Serozan/Engin, s. 214; Dural/Öz, N. 1110; Çabri, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), Cilt-I, İstanbul, 2018, N. N. 386.

⁶⁰ Dural/Öğüz/Gümüş, 2018, N. 1264; Öztaş, s. 260; Şeker, s. 440; Nebioğlu Öner, s. 194; Zeytin, N. 793; Gençcan, s. 534; Sarı, s. 288.

Diğer taraftan söz konusu konut ölen eşin terekesinde yer aldığı sürece kullanılabilirdiği için, sağ kalan eş bu hakkını en geç söz konusu konut ölen eşin terekesinden çıkmadan önce kullanması gerekmektedir Öztaş, s. 260-261; Gümüş, s. 416; Şıpka/Özdoğan, s. 510; Nebioğlu Öner, s. 194.

⁶¹ Şenocak, s. 126,128.

süreçte, aile konutu kendisine vasiyet edilmiş olan kimse de alacağıının ifasını talep ederse, TMK m. 603 uyarınca mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından önce geleceği için öncelikli olarak sağ kalan eşin talebi dikkate alınacaktır.

Her ne kadar mal rejiminin tasfiyesi mirasın paylaşımından önce gerçekleşse de, öğretilerde savunulan görüşlerden yola çıkarak sağ kalan eşin özgüleme talebinde bulunmadan önce ya da bulunurken ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufu da iptal ettirip ettirmemesi gerektiği sorusu akla gelebilir. Yukarıda belirtilmiş olduğu üzere, doktrinde ağırlıklı olarak savunulan görüş⁶², ölen eşin tek taraflı irade beyanı ile sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkı kaldıramayacağı, bu sebeple ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun TMK m. 557/I b.3 uyarınca hukuka aykırılık sebebiyle iptal edilmesi gerektiğinden bahsetmiştir. TMK m. 557/I b.3 uyarınca bir ölüme bağlı tasarrufun hukuka aykırılık sebebiyle iptal edilebilmesi için o ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin bağlandığı koşulların veya yüklemelerin emredici hükümlere, kamu düzenine ya da kişilik haklarına aykırı olması gerekmektedir. Diğer yandan, söz konusu ölüme bağlı tasarrufun hukuka aykırılığının tespiti, mirasın açıldığı an dikkate alınarak değerlendirilmelidir⁶³. Bu bilgiler ışığında, ölen eşin aile konutuna ilişkin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarrufun TMK m. 194 ve 240'a aykırılık teşkil edip etmediği ele alınmalıdır. TMK m. 194 kapsamında aile konutu kendisine ait olan eş konuta ilişkin yasal olarak belirtilen işlemleri yaparken, diğer eşin rızasını da almalıdır. Ancak daha önce belirtilmiş olduğu üzere, emredici hüküm niteliğinde olan TMK m. 194'ün amacı diğer eşin rızası olmaksızın aile konutunun elden çıkarılmasını önlemek olduğu için bir konutun aile konutu niteliği sona erdiği zaman TMK m. 194 hükmü artık uygulama alanı bulmaz. Evlilik ölümle sona erdiği zaman söz konusu konutun aile konutu özelliği ortadan kalktığı için konutun mülkiyeti kendisine ait olan ölen eş ölüme bağlı bir tasarrufla bu konutu başkasına vasiyet etmiş olsa bile bu hukuki işlemi için diğer eşin rızası gerekmemektedir. Nitekim doktrinde de ağırlık görüşü TMK m 194'ün yalnızca sağlararası işlemler için uygulama alanı bulacağı yönündedir⁶⁴. Öte yandan bu çalışmada savunulan görüş uyarınca, TMK m. 194 kapsamında aile konutu üzerinde hak sahibi olan kişi bakımından getirilen kısıtlama bir tasarruf yetkisi kısıtlaması niteliğindedir. Ölen eşin aile konutunu eşinden başka bir

⁶² Bkz. yukarıda 47. dipnot.

⁶³ **Çabri**, N. 1315.

⁶⁴ Bkz. yukarıda 40. dipnot ve bu dipnota bağlı metin.

kimseye vasiyet ederek yapmış olduğu bir ölümüne bağlı tasarruf ile aile konutu evliliğin devamı esnasında el değiştirmedikleri için söz konusu ölümüne bağlı tasarruf için diğer eşin rızasına gerek yoktur. Bu sebeplerle, aile konutu kendisine ait olan eşin bu konutu başkasına vasiyetini içeren bir ölümüne bağlı tasarrufun TMK m. 194'e aykırı olmadığı sonucuna varılabilir.

Ölen eşin aile konutunu bir başkasına vasiyetini içeren ölümüne bağlı tasarruf TMK m. 240 açısından ele alınacak olursa ilk olarak belirtilmelidir ki, ölen eşin söz konusu ölümüne bağlı tasarrufu sağ kalan eşin emredici nitelikte olmayan TMK m. 240 hükmü uyarınca sahip olduğu hakkı ortadan kaldırmadığı için böyle bir tasarrufun söz konusu maddeye aykırı olduğundan da bahsetmek mümkün değildir. Şöyle ki, sağ kalan eşin TMK m. 240'ta kendisine tanınmış olan yenilik doğurucu nitelikteki hakkını kullanılması⁶⁵ ile birlikte, sağ kalan eşin sahip olduğu katılma alacağının ne şekilde ödeneceği belirlenmektedir⁶⁶. Sağ kalan eş bu hakkını kullandıktan sonra mirasçılar, eşin talebine göre, konut üzerinde onun lehine intifa ya da oturma hakkı tesis etme veya haklı sebeplerin mevcut olması konutun mülkiyetini devretme borcu altına girer⁶⁷. Yukarıda belirtildiği üzere, eşlerden birinin ölümü halinde mal rejiminin tasfiyesi miras paylaşımından önce gerçekleştirilecek ve katılma alacağı ödendikten sonra miras paylaşımına geçilecektir. Dolayısıyla, ölen eş aile konutuna ilişkin bir ölümüne bağlı tasarrufta bulunmuş olsa bile bu ölümüne bağlı tasarruftan doğan borcun ifası katılma alacağının ifasından sonraki süreçte gerçekleşeceği için söz konusu ölümüne bağlı tasarruf sağ kalan eşin talep hakkını etkilemez. Ölen eşin yapmış olduğu ölümüne bağlı tasarrufta aile konutu yasal ya da atanmış mirasçılardan birine bırakılmış olsa bile varılan sonuç bakımından herhangi bir değişiklik olmayacaktır.

Öte yandan, sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca kendisine tanınmış olan hakkı kullandığı süreçte vasiyet alacaklısı kendisine vasiyet edilen söz konusu aile konutunun kendisine verilmesini talep etse bile TMK m. 603 gereğince öncelikli olarak mirasbırakanın borçları yerine getirileceği için öncelikle katılma alacağına sahip olan sağ kalan eşin talebi dikkate alınacaktır. Her ne kadar doktrinde savunulan görüşlerden birisi⁶⁸, TMK m.

⁶⁵ Bu hakkın kullanılıp kullanılmaması sağ kalan eşin takdirinde olduğu için, mal rejiminin tasfiyesinin dava yolu ile gerçekleştirildiği hallerde hakim TMK m. 240'ın şartlarının varlığını tespit etse dahi re'sen sağ kalan eş lehine aile konutunu özgülemesi mümkün değildir. Bu yönde bkz.: **Sarı**, s. 287.

⁶⁶ **Acar**, Aile Konutu, s. 375; **Gümüş**, s. 406. Sağ kalan eşe TMK m. 240 uyarınca tanınmış olan hakkın hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar için bkz.: **Öztaş**, s. 224 vd.

⁶⁷ **Gümüş**, s. 406.

⁶⁸ **Acar**, Aile Konutu, s. 374-375.

240'ın nisbi emredici nitelikte olduğunu ve ölen eşin tek taraflı irade beyanı ile sağ kalan eşin hakkını ortadan kaldıramayacağını ve bu kapsamda ölen eş aile konutuna ilişkin bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmuşsa bu tasarrufun hukuka aykırılık sebebi ile iptal edilebileceğinden bahsetse de, açıklandığı üzere, ölen eşin aile konutuna ilişkin vasiyeti sağ kalan eşin hakkını ortadan kaldırmamak ve kullanmasına engel olmamaktadır. Bu sebeple, aile konutu kendisine ait olan ölen eş ölüme bağlı tasarruf yolu ile bu konutu sağ kalan eşten bir başkasına vasiyet etmişse bile bu tasarruf TMK m. 240'a aykırılık teşkil etmediği için bu ölüme bağlı tasarrufun TMK. m. 240'a aykırılık sebebiyle de iptal edilmesi mümkün değildir⁶⁹. Zaten doktrinde bir görüşün de isabetli olarak belirttiği gibi, sağ kalan eş aynı zamanda mirasçı sıfatına da sahipse vasiyet alacaklısının aile konutunun mülkiyetinin kendisine geçirilmesini talep etmesi halinde tescil talebinde bulunmayarak da TMK m. 240 doğan hakkını korumuş olacaktır⁷⁰.

Yargıtay kararına⁷¹ konu olan bir olayda da, mirasbırakan ölmeden önce resmi bir vasiyetname ile tüm malvarlığını oğluna ve kızına bırakmış; sağ kalan eş ise aile konutu üzerinde üstün hakka sahip olduğunu ve söz konusu vasiyetnamenin Türk Medeni Kanunu'nun aile konutu ile ilgili olan emredici düzenlemelerine aykırı olduğu gerekçesi ile vasiyetnamenin iptali; iptalin uygun görülmediği takdirde ise tenkis talep ettiğini belirterek dava açmıştır. Davalılar önce davanın reddini talep etmiş sonrasında ise davalılardan biri vasiyetnamenin iptali davasını kabul ettiğini; vasiyetname ile taraflarına bırakılan haklardan feragat ettiklerini ve yalnızca yasal miras paylarının kendilerine intikal ettirilmesini talep etmişlerdir. Yerel mahkeme ise vermiş olduğu kararda söz konusu vasiyetnamenin iptali şartlarının mevcut olmadığı ve vasiyetnamenin iptaline yönelik iddiaların ispatlanamadığı gerekçeleri ile bu iddiayı reddetmiş; tenkis talebini kabul etmiş ve mirasçılarının saklı paylarını dikkate alınarak tereke mirasçılar arasında paylaştırılmıştır. Yerel mahkemenin vermiş olduğu karar davacı tarafından temyiz edilmiştir. Yargıtay ise davalılardan birinin vasiyetname ile kendine bırakılan haklardan feragat ettiği yönündeki beyanı dikkate alınmadan tereke paylaştırıldığı için tarafların payları yönünden bu hükmü bozmuş, geriye kalan temyiz sebeplerini ise reddetmiştir.

Doktrinde bir görüşün de belirtmiş olduğu ihtimaldeki gibi sağ kalan eşin mirasçı sıfatına sahip olmadığı bir durumda, katılma alacağının henüz

⁶⁹ Aynı yönde bkz.: **Gümüş**, s. 407.

⁷⁰ **Gümüş**, s. 407-408.

⁷¹ Yargıtay 3. HD. 12.2.2018, E. 2017/16777, K. 2018/844 (Lexpera).

ödenmediği bir safhada mirasçılar vasiyet alacaklısının borcunu yerine getirerek aile konutunun mülkiyetini ona devretmişlerse aile konutu terekeden çıktığı için sağ kalan eş de artık TMK m. 240 uyarınca sahip olduğu hakkı kullanamayacaktır⁷². Söz konusu hak yalnızca mirasçılara karşı ileri sürülebilen bir hak olduğu için sağ kalan eşin bu hakkı konutun yeni maliki olan vasiyet alacaklısına karşı da ileri sürmesi mümkün değildir.

SONUÇ

Aile konutu kendisine ait olan ölen eş sağlığında yapmış olduğu bir ölümüne bağlı tasarrufla bu konutu eşten başka birine bırakmış olabilir. Bu durumda aile konutu üzerinde sağ kalan eşten başka lehine vasiyet bırakılmış olan kimse de hak sahibi olacaktır. Her ne kadar bu ihtimalde söz konusu ölümüne bağlı tasarruf sağ kalan eşin TMK m. 240'tan yararlanmasını engelliyor gibi görünse de mal rejiminin tasfiyesi ve miras paylaşımına ilişkin genel kurallar dikkate alındığında öyle olmadığı anlaşılabilir. Şöyle ki, evlilik ölüm ile sona erince öğretide ve yargı kararlarında savunulduğu üzere, mal rejiminin tasfiyesinin miras paylaşımından önce gerçekleştirilmesi gerekir. Zira katılma alacağı terekenin borçlarından biridir ve öncelikle katılma alacağının ödenip sonrasında miras paylaşımı yapılmalıdır. Sağ kalan eşin talebi üzerine aile konutunda onun lehine bir aynı hak tesisinin gerçekleşmesi halinde ise TMK m. 239 gereğince sağ kalan eşin katılma alacağı aynı olarak ifa edilmiş olacaktır. Her ne kadar yasal olarak sağ kalan eşin özgüleme talebinin kullanılabilmesi zamansal bir sınır öngörülmemiş olsa dahi, burada sağ kalan eşe TMK m. 240 gereğince aile konutunun özgülediği ihtimalde eşin katılma alacağı ifa edildiği için katılma alacağını ifasına ilişkin hususlar göz önünde bulundurulmalıdır. Daha önce bahsedilmiş olduğu üzere, evliliğin ölüm ile sona ermesi halinde mal rejiminin tasfiyesi ve katılma alacağının ödenmesi terekenin paylaşılması bakımından bir ön koşul niteliği taşıdığı için ölen eş aile konutunu bir başka kimseye vasiyet etmiş olsa bile sağ kalan eş söz konusu ölümüne bağlı tasarruftan hiç etkilenmeden aile konutunun kendisine özgülenmesini talep edebilecektir. Bu bakımdan söz konusu ölümüne bağlı tasarruf sağ kalan eşin TMK m. 240 uyarınca kullanılacağı hak için ne bir engel teşkil etmekte ne de TMK m. 240'a aykırılık oluşturmaktadır.

Aile konutuna ilişkin eşlerin hukuki işlem özgürlüklerini düzenleyen TMK m. 194 hükmü yalnızca sağlararası işlemleri kapsadığı için ölen eş geçerli biçimde kendisine ait aile konutuna ilişkin ölümüne bağlı tasarrufta

⁷² Gümüş, s. 408.

bulunabilir. Bu bakımdan söz konusu ölüme bağlı tasarruf TMK m. 194'e de aykırılık teşkil etmez. Dolayısıyla ölen eşin aile konutuna ilişkin geçerli ölüme bağlı tasarrufu varsa bu tasarrufun TMK m. 194 veya 240 aykırılığı sebebiyle iptal edilmesi mümkün değildir. Zaten sağ kalan eşin TMK m. 240'tan doğan hakkını kullanabilmesi için söz konusu ölüme bağlı tasarruf için iptal talebinde bulunmasına da gerek yoktur. Ancak sağ kalan eş katılma alacağının para olarak ödenmesini istemiş ve katılma alacağı ifa edilmişse artık, TMK m. 240'tan yararlanma imkanı ortadan kalktığı için bu durumda ölen eşin yapmış olduğu ölüme bağlı tasarruf devreye girer. Sağ kalan eşin mirasçı olmadığı ve katılma alacağının henüz ifa edilmediği bir ihtimalde, vasiyet alacaklısının talebi üzerine mirasçılar söz konusu konutu ona devrederse bu durumda konut terekeden çıkmış olacağı için sağ kalan eş artık TMK m. 240 uyarınca aile konutunun kendisine özgülenmesini talep edemeyecektir.

KAYNAKÇA

- Acar**, Faruk: Aile Hukukumuzda Aile Konutu-Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, Genişletilmiş, Güncellenmiş 5. Baskı, Ankara, 2016. (*Aile Konutu*)
- Acar**, Faruk: “Miras Hukukunda Paylaşma Kuralı”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, 2006, s. 121-159.
- Akıntürk**, Turgut/**Ateş**, Derya: Türk Medeni Hukuku-Aile Hukuku-İkinci Cilt, 22. Bası, Ankara, 2020.
- Aldemir**, İpek Betül: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Taraf İradelerinin Etkisi, İstanbul, 2018.
- Ayan**, Serkan: Evlilik Birliğinin Korunması, Ankara, 2004.
- Badur**, Emel: “Eşin Rızası”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 109, 2013, s. 251-302.
- Barlas**, Nami: “Yeni Türk Medeni Kanun Hükümleri Çerçevesinde Eşler Arası Hukuki İşlem Özgürlüğü ve Sınırları”, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 117-143.
- Başpınar**, Veysel: “Türk Medeni Kanunu ile Aile Hukukunda Yapılan Değişiklikler ve Bu Konuda Bazı Önerilerimiz”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 52, Sayı:3, 2003, s. 79-101.
- Ceylan**, Ebru: “Yeni Türk Medeni Kanunu’nda Aile Konutunun Önemi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı:128, 2017, s. 203-230.
- Çabri**, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), Cilt-I, İstanbul, 2018.
- Demirsatan**, Barış: Sözleşmeden Doğan Üst Hakkı Bedeli ve Bedel Borcuna Aykırılığın Sonuçları, 2. Baskı, İstanbul, 2017.
- Doğan**, Murat: “Medeni Kanunun Getirdiği Yeni Bir Müessese: Aile Konutu”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: VI, Sayı: 1-4, 2002, s. 285-300.
- Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan/**Gümüş**, Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, İstanbul, 2005. (2005)
- Dural**, Mustafa/**Öğüz**, Tufan/**Gümüş**, Mustafa Alper: Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, İstanbul, 2018. (2018)
- Dural**, Mustafa/**Öz**, Turgut: Miras Hukuku, 13. Bası, İstanbul, 2019.

- Ergüne**, Mehmet Serkan: “Üst Hakkının Tasarruf İşlemine Konu Olmasına İlişkin Hukuki Sorunlar”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt:66, Sayı: 1, 2008, s. 275-292.
- Gençcan**, Ömer Uğur: Mal Rejimleri Hukuku, 6. Baskı, Ankara, 2019.
- Gezder**, Ümit: “Mirasın Paylaşılmasında Aile Konutunun ve Ev Eşyasının Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi (MK m. 652)”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt: LXV, Sayı: 2, 2007, s. 237-252.
- Gümüş**, Mustafa Alper: Evliliğin Genel Hükümleri ve Mal Rejimleri, İstanbul, 2008.
- Günergök**, Özcan: “Eşlerden Birinin Mülkiyetindeki Tapuya Kayıtlı Aile Konutu Üzerinde Üçüncü Kişilerin Mülkiyet ve Sınırlı Ayni Hak İktisabı”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XIII, Sayı: 1-2, 2009, s. 249-283.
- Hasenböhler**, Franz: Zürcher Kommentar Band/Nr. II/1c, Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, 1. Abteilung: Das Eherecht (Art. 90-251 ZGB), Dritte, völlig neu bearbeitete Auflage, Zürich, 1998.
- Hausheer**, Heinz/Aebi-Müller, Regina E.: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art 1-456 (ZGB), 5. Auflage, Basel, 2014.
- Hausheer**, Heinz/Reusser, Ruth/Geiser, Thomas: Berner Kommentar, Band/Nr. II/1/3/1, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, Das Eherecht, Das Güterrecht der Ehegatten, Bern, 1992.
- Hausheer**, Heinz/Reusser, Ruth/Geiser, Thomas: Berner Kommentar, Band/Nr. II/1/2, 2. Auflage, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Familienrecht, Das Eherecht, Bern, 1999.
- Helvacı**, İlhan: Gerekçeli-Karşılaştırmalı-İçtihatlı-Notlu Türk Medeni Kanunu, Cilt II Aile Hukuku, İstanbul, 2013.
- Kamacı**, Mahmut: “Aile Konutu ve Hak Sahibi Eşin Bu Konutla İlgili Tasarruflarına Diğer Eşin Katılma Hakkı (Rıza) (TMK.nun 194. Maddesi)”, Yargıtay Dergisi, Cilt:30, Sayı:1-2, 2004, s. 113-138.
- Karabağ Bulut**, Nil: “Aile Konutu Üzerinde İpotek Tesisi”, Medeni Hukuk Alanındaki Güncel Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi Sempozyumları, Cilt I, Eşya Hukuku 20 Ekim 2016, Editörler: Tufan Öğüz/Baki İlkay Engin, İstanbul, 2017, s. 59-83.
- Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Katkı-Katılma Alacağı, 7. Bası, Ankara, 2020. (*Katkı-Katılma Alacağı*)

- Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Medeni Kanun’umuzun Aile-Miras-Eşya Hukukuna Getirdiği Yenilikler, 3. Bası, Ankara, 2014. (*Yenilikler*)
- Jungo**, Alexandra: Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht – Partnerschaftsgesetz Art. 1-456 ZGB - PartG, 3. Auflage, Zürich, 2016.
- Nebioğlu Öner**, Şebnem: “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Aile Konutunun Sağ Kalan Eşe Özgülenmesi”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: XXIV, Sayı:1, 2020, s. 169-218.
- Nuspliger**, Isabelle: Orell Füssli Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch ZGB Kommentar, 3. überarbeitete Auflage, Zürich, 2016.
- Özdamar**, Demet/**Kayış**, Ferhat/**Yağcıoğlu**, Burcu/**Akgün**, Aliye: Yasal Mal Rejimi ve Tasfiyesi, Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 4. Baskı, Ankara, 2017.
- Özer Deniz**, Miray: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminin Sona Ermesi ve Tasfiyesi, İstanbul, 2016.
- Öztan**, Bilge: Aile Hukuku, 6. Bası, Ankara, 2015.
- Öztaş**, İlker: “MK. m. 240 Kapsamında Sağ Kalan Eşin Aile Konutu Üzerindeki Hakkı”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XIII, S. 3-4 (2009), s. 223-264.
- Özüğür**, Ali İhsan: Mal Rejimleri, Genişletilmiş 8. Baskı, Ankara, 2015.
- Sarı**, Suat: Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi, İstanbul, 2007.
- Schmid**, Ursula: ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, OFK-Orell Füssli Kommentar, 3. überarbeitete Auflage, Zürich, 2016.
- Schwander**, Ivo: Basler Kommentar Zivilgesetzbuch I Art 1-456 (ZGB), 5. Auflage, Basel, 2014.
- Serozan**, Rona/**Engin**, Baki İlkey: Miras Hukuku, 6. Baskı, Ankara, 2019.
- Steck**, Daniel/**Fankhauser**, Roland: FamKomm, Band I ZGB/Band II: Anhängen, Scheidung, 3. Auflage, Bern, 2017.
- Şeker**, Muzaffer: “Eşin Ölümü Halinde Malların Miras ve Yasal Mal Rejimi Kapsamında Birbirinden Bağımsız Olarak Tasfiye Edilmesi ve Özellikle Sağ Kalan Eşin Aile Konutu ve Ev Eşyası Üzerinde Miras ve Yasal Mal Rejimini Hükümlerinden Kaynaklanan Hakları (MK m.240,

- 652)”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Aydın Aybay’a Armağan, Sayı:1, 2007, s. 435-450.
- Şengül**, Mehmet: “Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağına İfasına İlişkin Hüküm ve Sonuçlar”, Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:3-4, 2012, s. 61-97.
- Şenocak**, Zarife: “Miras Hukukunda Sağ Kalan Eşin Aile Konutunun ve Ev Eşyasının Özgülenmesini Talep Hakkı”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt:25, Sayı:2, 2009, s. 97-129.
- Şıpka**, Şükran: Türk Hukukunda Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Uygulamaya İlişkin Sorunlar, İstanbul, 2011. (*Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi*)
- Şıpka**, Şükran: Aile Konutu ile İlgili İşlemlerde Diğer Eşin Rızası (TMK. m. 194), İstanbul, 2004. (*Aile Konutu*)
- Şıpka**, Şükran: “Aile Konutu ve Diğer Eşin Rızasına Bağlı İşlemler”, Yeni Medeni Yasanın Aile Hukukuna Getirdiği Yenilikler ve Uygulaması” Sempozyum, Ankara, 2003, s. 35-53. (*Sempozyum*)
- Şıpka**, Şükran: “Türk Hukukunda Eşlerin Hukuki İşlem Özgürlüğünün Sınırları”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, Cilt:35, Sayı:1, 2015, s. 47-58. (*Sınırlar*)
- Şıpka**, Şükran/**Özdoğan**, Ayça: Eşler Arasındaki Malvarlığı Davaları, 2. Bası, İstanbul, 2017.
- Tuor**, Peter/**Schnyder**, Bernhard/**Schmid**, Jörg/**Rumo-Jungo**, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 13. Auflage, auf Grund der 12. Auflage (2002) neu bearbeitet undergänzt, Zürich, 2009.
- Ürem**, Müge: “TMK m. 240 Hükmü Uyarınca Sağ Kalan Eşin Konut ve Ev Eşyası Üzerindeki Talep Hakkı”, Aile Hukuku Derneği Mal Rejimi Çalıştayı 26-27 Nisan 2019, Ed. Şükran Şıpka, İstanbul, 2019, s. 25-29.
- Yağcıoğlu**, Ali Haydar: Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Eşlerin Yasal Alım Hakkı, İzmir, 2007.
- Zeiter**, Alexandra/**Schlumpf**, Michael: Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Personen- und Familienrecht – Partnerschaftsgesetz Art. 1-456 ZGB, 3. Auflage, Zürich, 2016.
- Zeytin**, Zafer: Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi ve Tasfiyesi, Güncellenmiş ve Genişletilmiş 4. Baskı, Ankara, 2020.

KISALTMALAR

Art.	: Artikel
b.	: bent
BAM.	: Bölge Adliye Mahkemesi
bkz.	: Bakınız
E.	: Esas
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK.	: Hukuk Genel Kurulu
K.	: Karar
karş.	: Karşılaştırmız
m.	: Madde
N.	: Paragraf numarası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
s.	: Sayfa